

अद्वैधमनसं एकयाचितं ॥ ४३ ॥ विस्मयात्स्मयोगवत्सद्भावात् ॥ ४४ ॥ गर्भात्तु गन्धप्रवेशमारभ्य यत्तस्मान्तदुभयं शुभाशुभं अपरिहारवान्परिहर्तुं शक्यः कालेन प्राप्तेन विच्छेदिना जीवनेन शर्केन सहायेन मृत्युः कर्मातिशयं विनाशाख्यं प्रापयेत् दारोः काष्ठस्य चूर्णं अश्मसारविहितं कचकृतं समाशीतोष्णसाम्यवती गतिर्यस्य समगतिर्यायुः दारुचूर्णमिव मृत्युर्नरं कालेनांतं नयतीत्यर्थः तस्माद्यदृच्छया गतैरन्नादिभिः प्राणान्धारयित्वा मोक्षार्थं यतनीयमिति सिद्धं ॥ ४५ ॥ स्वरूपतां स्वस्य रूपं हिरण्यं पशवो विवाहा इति श्रुतं रूपमिव रूपं यस्य स्वकुलानुसारि विवाहादिकं तदेव तत्तां आत्मकृतं विस्तरं पुत्रसंतत्या

अद्वैधमनसं युक्तं शूरं धीरं विपश्चितं ॥ न श्रीः संत्यजते नित्यमादित्यमिव रश्मयः ॥ ४३ ॥ आस्तिक्यव्यवसायाभ्यामुपायाद्विस्मयाद्विद्या ॥ समारभेदं निद्यात्मा न सोऽर्थः परिषीदति ॥ ४४ ॥ सर्वः स्वानि शुभाशुभानि नियतं कर्माणि जंतुः स्वयं गर्भात्संप्रति पद्यते तदुभयं यत्तेन पूर्वकृतं ॥ मृत्युश्चापरिहारवान्समगतिः कालेन विच्छेदिना दारोः शूर्णमिव अश्मसारविहितं कर्मातिशयं प्रापयेत् ॥ ४५ ॥ स्वरूपतां आत्मकृतं च विस्तरं कुलान्वयं द्रव्यसमृद्धिं संचयं ॥ नरो हि सर्वो लभते यथा कृतं शुभाशुभेनात्मकृतन कर्मणा ॥ ४६ ॥ भीष्म उवाच इत्युक्तो जनको राजन याथातथ्यं मनीषिणा ॥ श्रुत्वा धर्मविदां श्रेष्ठः परां मुदमवापह ॥ ४७ ॥ इति श्री महाभारते शांतिपर्वोऽध्यायः ॥ २९८ ॥ पराशरगीता समाप्ता ॥ ४८ ॥ युधिष्ठिर उवाच स त्वं दमक्षमां प्रज्ञां प्रशंसंति पितामह ॥ विद्वांसो मनुजालोके कथमेतन्मतं तव ॥ १ ॥ भीष्म उवाच अत्र ते वर्तयिष्ये हिमतिहासं पुरातनं ॥ साध्यानां मिह संवादं हंसस्य च युधिष्ठिर ॥ २ ॥ हंसो भूत्वा यथसौपर्णस्त्वजो नित्यः प्रजापतिः ॥ सर्वैर्पर्येतिलोकां स्त्रीनथ साध्यानुपागमत् ॥ ३ ॥ साध्या ऊचुः शकुने वयं स्म देवा वै साध्यास्त्वामनुयुक्ष्महे ॥ पृच्छामस्त्वां मोक्षधर्मं भवांश्च किल मोक्षवित् ॥ ४ ॥ श्रुतोऽसिनः पंडितो धीरवादी साधुशब्दश्चरते ते पतत्रिन् ॥ किमन्यसे श्रेष्ठतमं द्विजत्वं कस्मिन् मनस्ते रमेते महात्मन् ॥ ५ ॥ तन्नः कार्यं पक्षिवरप्रशाधियत्कार्याणामन्यसे श्रेष्ठमेकं ॥ यत्कृत्वा वै पुरुषः सर्वबंधैर्विमुच्यते विहगैर्द्रेशीघ्रं ॥ ६ ॥

द्विषौष्कल्यं कुलान्वयं संकुले जन्म यथा कृतं कृतमनतिक्रम्य यस्मात्सर्वप्राक्कर्मवशादेव लभ्यते तस्तदर्थं यत्नमकुर्वन्नात्मलाभान् परं विद्यत इति वचनादात्मतत्त्वसाक्षात्कारार्थं यत्तेनैवेति भावः ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ इति शांतिपर्वो मोक्षधर्मो नैलकंठीये भारतभावादीपे अष्टनवत्यधिकद्विंशतमोऽध्यायः ॥ २९८ ॥ अन्याद्यर्थं यत्नमकुर्वता यत्कर्तव्यं तन्निरूपयितुं हंसगी

ता आरभ्यते सत्यं दमक्षमां प्रज्ञामित्यादिना ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ हे द्विजपक्षिन् ॥ ५ ॥ ६ ॥